క్షితిజం. సమ్మాని నిత్యకళ్యాణమ్మ

యుగానికి లేని విలువ ఒక్క క్షణం సంతరించుకుంటుంది. జీవితకాలం అంతా శ్రమించి నిర్మించిన దానిని ఒక్క క్షణంలో నిర్మూలించవచ్చు. మానవత విస్మరించడం క్షణ మాత్రమే అయినా పరిణామం అతి భీకరంగా వుంటుంది.

శ్యామలను పెళ్ళి చేసుకోడానికి కృతనిశ్చయుడైన రంగబాబు ఆమె అంటే విముఖత చూపడానికి హేతువు ఒక్క క్షణంలో జరిగిన పరిణామం.

కావాలని ప్రాకులాడడమే కనిపిస్తుందికాని ఏదీ కోరుకున్నది ఒక్కొక్కమారు దక్కదు. మానవ జీవితమే అంత. భూమి ఆకాశాలు కలిసినట్లు కన్పిస్తాయి. అయితే ఆరేఖను చేరుకోవాలని ప్రయత్నించడం సాహసమే అవుతుంది. పోగొట్టుకున్న దానిని గురించి బాధ పడని వ్యక్తి వుండడు. ఒక్కక్షణంలో చేసిన చిన్న పొరపాటు జీవితాలనే మార్చివేస్తుంది. మనిషి ఔన్నత్యానికి కొలమానం అతని అంతస్తు ఆస్తీ కాలేవు - మనిషి ఉచ్చస్థితిలో ఉన్నప్పుడు ఆదరించడం - అభిమానం చూపడం సహజమే! కాని మనిషి ఆపదలో వున్నప్పుడు ఆదుకోవాలని అనుకునేవారు అరుదు. ఈ రెండో కోవకు చెందిన వ్యక్తి తారసపడితే, అలాంటి వారి మీద ఎంతటి జుగుప్స వున్నా ఎంతటి హీనభావం వున్నా వారిలో ఆ క్షణంలో దైవం కనిపిస్తాడు.

ఇది రంగబాబు తెలుసుకున్న సత్యం.

క్షణికోద్రేకంలో దైవ సమానులను ఏ బలహీన క్షణాల్లోనో కించపరచుతే ఆ దైవం క్షమించగలదు అనుకోవడం పొరపాటే !

రంగబాబు తెలుసుకోలేకపోయినదీ సత్యం.

*   *   *

"అదిగో, ఆ కనుపిస్తున్న డాబాలోనే వుంటున్నారు వెంకట్రామయ్యగారు" అన్నాడతను.

కాలిబాటను రెండుకిలో మీటర్లు నడిచి వచ్చిన రంగబాబుకి కొంత రిలీఫ్ కలిగింది. ఈ ఊరు అతనికి కొత్త సివిల్ ఇంజనీరింగ్‌లో డిప్లమా చేసిన అతనికి ఆరు నెలలు తిరక్కుండానే ఉద్యోగం దొరికింది. ఆర్డరు చూడగానే అతనికి ఆశ్చర్యమూ ఆనందమూ కలిగాయి. ఒక మారుమూల కుగ్రామంలో అని చూసిన అతనికి బాధా కలిగింది. ఉద్యోగాలు దొరకడమే కష్టంగా ఉన్న ఈ రోజుల్లో సునాయాసంగా దొరికిన ఉద్యోగాన్ని వదులుకోవడానికి అతనికి మనస్కరించలేదు.

ఊరూ వసతులు గ్రహించుకునే వరకు సింపుల్‌గా వెళ్ళడమే వుత్తమమని నిశ్చయించుకున్నాడు.

"తోటపల్లా! చెప్పవేం. అక్కడ వెంకట్రామయ్యగారున్నారు. చాలా దొడ్డమనసు. నేరుగా అతనింటికే వెళ్ళు." అన్నారు శివనారాయణగారు. అంతకు మించి అతను ఆ వెంకట్రామయ్యగారి గురించి చెప్పలేదు. అయినా రంగబాబుకి ఏనుగు నెక్కినంత సంతోషం కలిగింది.

ఆ ఆసామి చెప్పిన డాబా ఇంటి ఇనుపగేటు తీసుకొని లోనికి వెళ్ళాడు, గేటు దగ్గరనుంచి కంకర పోసిన బాట, బాటకిరువైపులా రంగురంగుల పూలమొక్కలు. విశాలమైన ఆవరణా, ఒక ప్రక్క జామి నారింజ కొబ్బరిచెట్లు.

వెంకట్రామయ్యగారు బాగా స్థితిపరుల్లాగే వున్నారు అన్న భావం కలిగింది. తలుపు బాగా తెరచివుంటే "వెంకట్రామయ్యగారూ" అని పిలిచి గుమ్మంలో నిలబడ్డాడు.

లోపల రెండుకుర్చీలున్నాయి. లోపలి ద్వారానికి కర్టెను వుంది. అంతదూరం బరువైన ఎటాచీని మోసుకు వచ్చాడేమో కుర్చీలు చూడగానే కూర్చోవాలనిపించినా 'సభ్యత కాదు' అని నిల్చునే వున్నాడు.

"ఎవరు కావాలి?

ఆ కోకిల కంఠం వినగానే అప్రయత్నంగా ఈ లోకంలో పడ్డాడు. రంభా ఊర్వశులను తలదన్నే సౌందర్యమూర్తి. తను ఉద్యోగం కోసం వచ్చాడా? పెళ్ళి చూపులకా? వెంకట్రామయ్యగార్కి ఇంతటి అందమైన అమ్మాయి కూడా వుందని చెప్పని శివనారాయణ గారి మీద ఒకింత కోపం వచ్చింది

తనెవరికోసం వచ్చాడో చెప్పాడు. చెప్తున్నప్పుడు తత్తరపాటు కూడా పడ్డాడు.

"వెంకట్రామయ్యగారికోసమా ? వారు పెరటి వేపు ఔట్ హౌస్‌లో వుంటున్నారు." ఆ అమ్మాయి వెంటనే తెరమరుగు అయింది.

కణకణలాడుతున్న నిప్పులమీద నీళ్ళుజల్లితే చల్లారిపోయిన నిప్పులా అతని ఉత్సాహం చల్లారిపోయింది. ఈ హరిణాక్షి వారి అమ్మాయి కాదన్నమాట.! ఈ ఇల్లూ ఈ పిల్లనూ చూడగానే వెంకట్రామయ్యగారి స్టేటస్‌మీద ఒక అభిప్రాయం కలిగింది. వారు ఔట్‌హౌస్ వాస్తవ్యులు అని తెలియగానే అతను నిరాశపడ్డాడు.

బరువైన పెట్టెను అంతకన్నా బరువైన గుండెను మోసుకొని పెరటివైపు నడిచాడు.

ఔట్‌హౌస్

తలుపులు చేర వేసివున్నాయి.

వెంకట్రామయ్యగారూ !

"ఎవరు? అంటూ ఒకయువతి వచ్చింది. రంభ ఊర్వశిలాంటి అతిలోకసుందరిని అంతకు క్రితమే చూసిన రంగబాబుకి ఆ యువతి అందగత్తె కాదని తోచింది. సాదాచీర జాకెట్టు చిన్నతనంలో ఆటలమ్మ పోసి వుంటుంది, ముఖం మీద మూడు నాలుగు మచ్చలు,

"నాన్నగారు పనిమీద వెళ్లారు పొద్దుపోతేనేకాని రారు.

అంది. రంగబాబుకేమీ పాలు పోలేదు. చేతి గడియారం పన్నెండు చూపుతున్నది. మరో ఆరు గంటలు నిరీక్షిస్తేనే కాని వారిని కలుసుకోవడం సాధ్యం కాదు. అంతవరకు ఎక్కడ గడపడం.

ఈలోగా ఆ అమ్మాయి లోనికి వెళ్ళి మంచినీళ్ళు తెచ్చింది. బయట మామిడి చెట్టు నీడలో కుర్చీ వేసి కూర్చోండి అంది రెండు నిముషాలు ఆలోచనారహితంగా కూర్చున్నాడు.

"చూడండి, అలా వూరిలో తిరిగి వస్తాను. అంతవరకు ఈ పెట్టె ఇంటిలో వుంచండి." అన్నాడు. మరో మార్గాంతరం లేక.

"ఎప్పుడనగా ఇంటినుంచి బయలుదేరారో? మీకు ఈ వూరిలో డబ్బుపెట్టినా భోజనం దొరకదు. ఒక్కపావుగంట ఓపిక పట్టారంటే మీకు భోజనం పెడతాను. ఆ తరువాత కావలిస్తే వూరు చూసిరండి.

ఇంటిలో మరోమనిషిలేనప్పుడు అక్కడ భోజనం చేయాలంటే అదో అపరాధంలా అనిపించింది. ఇరుగు పొరుగులు పట్టించుకోక పోవ డానికి ఇది విశాఖపట్నంలాంటి నగరం కాదు. తనను చిక్కుల్లో పెట్టుకోవడమేకాక ఆ కుటుంబాన్ని రచ్చ కీడ్చడం జరుగుతుంది.

"నాకాకలిగాలేదు"

"పన్నెండు గంటలు దాటినా ఆకలిగాలేదంటే నమ్మదగిన విష యంకాదు. భోజనం దగ్గర ఇంతమొహమాటం పనికిరాదు. మీకు అన్న మైనా పెట్టలేదంటే మానాన్న నన్నుక్షమించరు. వారిచేత చీవాట్లు తిన్పించడమే మీఅభిమతమైతే నేనువేరే చెప్పేదిలేదు" అంది.

ఇంత అప్యాయతను చూపిస్తున్న ఆమె మాటను త్రోసిపుచ్చ లేక పోయాడు అనేకంటే అతని కడుపులో ఆకలి వలన ఆమె అభ్యర్థ నను త్రోసిపుచ్చలేదు అనడం సమంజసం.

"మీరు స్నానం చేస్తారా?అదిగో ఎదురుగా నుయ్యి వుంది"ఆమె చేతిలో తువ్వాలూ సబ్బుబిళ్లా వున్నాయి.

"స్నానంచేయాలి. అయితే వీటిఆవసరం లేదు." అంటూపెట్టె తెరచి పైజామా తువ్వాలూ సబ్బూ తీసి నూతి వద్దకు వెళ్లాడు. స్నానం చేసివచ్చే సరికి ఆమె విస్తరివేసివడ్డించింది.

'ఆమెఎవరు?అసలు ముఖపరిచయ మైనాలేదు. ఎందుకువచ్చారు అని అడగ నైనా అడగకుండా చల్లటి ఆతిధ్యం ఇచ్చిన ఆమె అంటే అతనికి గౌరవం కలిగింది.

"ఇంకమీరు తిరగాలనుకుంటే వెళ్ళిరండి. అయితే అన్నంతిన గానే ఎండలో తిరగడం ఆరోగ్యానికి మంచిదికాదు. అంతగా చూడాలను కుంటే కొంచెం చల్లబడిన తరువాత వెళ్లండి. ఈవూరు చూడడానికే మంత వింతైనదికాదు. కాదంటే వూరి బయట పంటపొలాలూ గలగలా పారే సువర్ణరేఖ, నదిపక్కగా ఎత్తైన కొండలు. ఆకాశం భూమికలిసే సుందరదృశ్యం చూడవలసినవే," అంది. అప్పటికే ఆమెగదిలో పక్క వేసింది.

"మీరుకొంతసేపు విశ్రమించండి"

పల్లెటూరి అమ్మాయి ముక్కూముఖం తెలియని పరాయివాడి పట్ల ఇంతనమ్మకం వుంచడంతో అతనికి కించిత్తు ఆశ్చర్యం కూడా వేసింది. విశ్రమించడానికే నిశ్చయించుకున్నాడు. ఆమె కొసరికొసరి వడ్డించగా రోజూ కన్నా అధికంగానే తిన్నరంగబాబు ఆస్థితిలోఅడుగు బయటకు పెట్టే స్థితిలోలేడు.

రంగబాబు అలాఎంతసేపు నిద్రపోయాడో లేక ఇంకా ఎంత సేపునిద్రపోయి వుండేవాడో, పక్కగదిలో జరుగుతున్న సంభాషణతో అతనికి మెలుకువ వచ్చింది.

"లేచావా బాబూ" అగ్రహాయజమాని ప్రశ్నించాడు.

నమస్కారం, నాపేరు రంగబాబు. విశాఖపట్నంనుంచి వచ్చాను. ఇరిగేషను డిపార్టుమెంటులో ఓవర్సీరుగా నన్ను ఇక్కడ పోష్టుచేశారు. ఇంకా మా ఆఫీసు సిబ్బందివచ్చి వుండదు. ఈవూరిగుండా పారుతున్న సువర్ణరేఖ నదికి ఆయకట్టకట్టి ఆనీటిని సేద్యానికి ఉపయోగించాలన్నది ప్రభుత్వపథకం. ఈవూరునాకుకొత్త. శంకరనారాయణగారు మిమ్మల్ని కలియమన్నారు. తగినవసతి గురించి మీరుప్రయత్నించ గలరని హామీ ఇచ్చారు. అందుకే నేరుగా మీయింటికి వచ్చాను. నేనొచ్చిన సమయానికి మీరులేకున్నా మీ అమ్మాయి చాలాఆప్యాయంగా ఆతిధ్యం ఇచ్చింది" అన్నాడు మాటలలోనే కృతజ్ఞతను అభివ్యక్తంచేస్తూ.

"మేమిచ్చింది ఒకఆతిధ్యమేనా? ప్రభుత్వం ఇన్నాళ్ళకైనా ఈపరిసరాలను గురించి పట్టించుకోవడం సంతోషం. భగవంతునిదయ వలన ఈబీడు భూములు ధాన్యాగారా లవుతాయి. ఈగడ్డ అన్నపూర్ణ అవుతుంది. మీకృషిఫలించాలని ఆ భగవంతుడ్ని ప్రార్థిస్తున్నాను"

వెంకట్రామయ్య గారికి ఈఇలాకాలో భూములుండ బట్టే అతను సంతోషిస్తున్నాడని రంగబాబు భావించాడు. అయితే అతను భూకామందు కాదని అతనికి తరువాత తెలిసింది.

"నాకు వుండడానికి ఒక ఇల్లుకావాలి. మీరుతలచుకుంటే అది పెద్దసమస్యకాదను కుంటాను"

"బాబూ! ఇదిపట్టణంకాదు అద్దెఇళ్ళుదొరకడానికి. నేను తప్ప కుండా ప్రయత్నిస్తాను. అంతవరకు మాతోపాటేవుండు"

రంగబాబు గొంతుకలో వెలగకాయ పడ్డట్టైంది.వెంకట్రామయ్య గారిది ఏమంత పెద్దఇల్లుకాదు. రెండుగదులఇల్లు. ఒకగది విశాలమైనది అయినా రెండోది చాలాచిన్నది.తనుకూడావారితోపాటేవుంటే వారికెంతో శ్రమ. పైగా ఆపిల్ల స్వేచ్ఛకుభంగం.

"బాబూ! ఏమిటాలోచిస్తున్నావు. పట్టణంలో పెరిగిననీకు ఈ ఇరుకు ఇంటిలో గడపడం కష్టముగానే వుంటుంది. కాని మరోఇల్లు దొరికేవరకు ఎక్కడైనా తలదాచుకోవాలిగా! సంకోచించకు'

"నేనుమీతోపాటే వుంటే మీకుఇబ్బంది అని తలుస్తున్నాను"

భలే! మొగమాటస్తుడివి. మాఇబ్బందుల మాటకేం. ఇలా ఆప్యా యంగా వచ్చేవారు ఎంతమంది?'

నెలరోజులకు పైగానే వారింటిలో గడపవలసి వచ్చింది రంగ బాబుకి.

* * *

గౌరవం మన్ననా వ్యక్తిని బట్టి ఆపాదిస్తాయా? వృత్తినిబట్టా? వ్యక్తివున్నతుడౌతే వృత్తిప్రతిబంధకం కాకపోవచ్చు. పరిస్థితులు కూడా అందుకు దోహదమివ్వాలి.

రంగబాబుకి నెలరోజుల్లో చాలా సంగతులు తెలిసాయి.

వెంకట్రామయ్య కూతురి పేరు క్షితిజ. చాలా విచిత్రమైనపేరు.

"సీతను నాగేటిబాలు అనిఎందుకంటారు? ఆమె జనకమహారాజుకి భూమిలో దొరికింది. శకుంతల అన్న పేరు దుష్యంతునిభార్యకెలా వచ్చింది? శుకపికాదులు పెంచడం వలననే. భూదేవి తల్లి - ఆకాశం తండ్రి ఈరెండూ కలిసేటట్లు కనుపించేచోటు క్షితిజ. అందుకే నా కూతురిపేరు క్షితిజ" అన్నారు వెంకట్రామయ్యగారు.

"...... ......ఆమె మీకూతురు కాదా?"

"ఎందుకు కాదు శకుంతల కణ్వమహర్షి కూతురైనప్పుడు శ్రీకృష్ణుడి తండ్రి నందుడైనప్పుడు క్షితిజ నాకూతురు నేనామె తండ్రిని"

క్షితిజ జన్మరహస్యం తెలుసుకోవడం రంగబాబుకి సాధ్యం కాలేదు. వెంకట్రామయ్యగారు ఒకబిడ్డతండ్రిఅయినా ఆజన్మబ్రహ్మచారి. ఎవరోచేసిన పాపఫలం ఈక్షితిజ- అని కొందరినోటవిన్నాడు. అయితే అది పాపఫలం అంటే వెంకట్రామయ్యగారు అంగీకరించరు. కళ్ళు తెరువని పసికందు దొరికితే ఆమె పాలనాభారం తన నెత్తిన వేసుకున్నాడు. అతడు మహనీయుడా?లేక ఈ పాప ఫలంలో అతనికీభాగం వుందా?

కొన్నివిషయాలు మనిషికి తెలియనేకూడదు తెలిసిన తరువాత వాటిపరిణామాలు సవ్యంగా వుంటాయనుకోలేము.

వెంకట్రామయ్యగారిపై గల గౌరవం అభిమానం రంగబాబుకి అనతికాలంలోనే తుడుచుకుపోయాయి. అతనివృత్తి ఏమంత గౌరవప్రదమైనదికాదు క్షితిజ వుత్తమ సంజాతకాదు. ఆమెను పెంచడంలో అతనికి. ఎలాంటిసంబంధం వుంది? తనను వారింటిలో బంధించివుంచడంలో ఆప్యాయత వెనుక స్వార్థం ఎంత? మనిషి పట్ల అవిశ్వాసం ఏర్పడనేకూడదు ఏర్పడితే ప్రతిచర్యలోనూ ఏదోసంకుచితత్వం స్వార్థ పరత్వం కనుపిస్తాయి.

అద్దె ఇళ్ళుదొరకడాని కిది బస్తీకాదన్నారు.అది వాస్తవంకాదని రంగబాబుకి అర్థమైంది.

తనతోపాటే వుంచుకోవాలనడంలో ఎంత స్వార్థం వుంది? తమ మధ్య బంధుత్వం లేదు. ఎదిగిన కూతురు ఇంటిలో వుంది. తనదా చెప్పుకోదగిన వుద్యోగం.

"నీకేమోయ్, వెంకట్రామయ్యగారింటిలో అల్లుడి హోదా వెలిగిస్తున్నావు. మాలా చెయ్యి కాల్చుకోవలసిన అవసరం లేదు. ఏ.ఇ. నవ్వుతాలకంటాడు.

"ఇలా ఆరు నెలలుంటే నీవు నిజంగా వారి అల్లుడివే ఔతావు" అంటాడు శర్మ.

నిజంగా వారిలో అంత స్వార్థంవుందా? అతని కూతుర్ని తాను ప్రేమించి పెళ్ళి చేసుకుంటానని అతను భావిస్తున్నాడా? ఆ అపురూపసుందరికి మించిన భార్య తనకు దొరకదా ?

ఆలోచనల్లో ఒక వక్రత వచ్చిన రంగబాబుకి ఆ ఇంటిలో వుండడం ముళ్ళ మీద వున్నట్లే వుంది.

వెంకట్రామయ్యగారి ముందుచూపు గురించి రంగబాబుని చాలామంది హెచ్చరించారు. పదే పదే ఒకే విషయాన్ని ఎందరో ఎన్నో సందర్భాలలో అంటూ వుంటే అందులో నిజం వుండబోదు అని ఏ మానవుడు మాత్రం అనుకోగలడు?

వెంకట్రామయ్యగారు వేసిన వలలో చిక్కుకుంటే........ ??

అతను పగలల్లా ఇంటిలో వుండడు. తాను రోజులో కొన్ని గంటలైనా విధిగా ఇంటిలో వుంటాడు. వయసొచ్చిన స్త్రీ పురుషులు ఏకాంతంగా వుంటే? రోజులన్నీ ఒకలాగుండవు. ఏనాడైనా మతి గతి తప్పితే?....... క్షితిజ ఏమాత్రమైనా చొరవ తీసుకుంటే?........ జరిగేది ఏమిటి? జరగబోయేది ఏమిటి ?.......

శాశ్వతమైన అనుబంధాన్ని కోరుకునేవారు అసత్యాన్ని ఆధారం చేసుకోలేరు. నిజం ఎలాంటి పరిణామాలకు దారితీస్తుందో తెలియదు. తప్పు చేసిన తరువాత అది తెలుసుకొని ఆమెను చేసుకుందికి తను సిద్ధపడగలడా? అలాగని దొరికిన అవకాశాన్ని వినియోగించుకొని ఒక అమాయకురాల్ని అన్యాయం చేసి మరో క్షితిజ జన్మకు కారణం కాలేడు. పోనీ ఏ నాటికైనా తాను వివాహం చేసుకోవలసిందేగా? తన మీద ఆశలుంచుకున్న క్షితిజను(?) చేసుకుంటే....?

ఆమె అతిలోకసుందరి కాదు. ఆస్తిపాస్తులు లేవు. జన్మ రహస్యం నిగూఢం. మరి ఏం చూసుకొని ఆమెనే చేసుకోవాలి ?

ఏతా వాతా రంగబాబుకి ఆ ఇల్లు వదిలేయాలన్న కోరిక కలిగింది. వెంకట్రామయ్యగారిమీద జుగుప్స కలిగింది. ఆ వూరిలో అద్దె ఇళ్లే దొరకవన్నారు. అది నిజం కాదు. అదే వాస్తవమైతే తన తోటి వుద్యోగులు చెట్లకింద బస చేస్తూ ఉండేవారు.

కరణంగారు తన ఇంటిలో వుండమని రంగబాబుని ఆహ్వానించారు, మునసబూ అదే విధమైన అభిప్రాయం వెలిబుచ్చాడు. రంగబాబుకి వసతి సదుపాయం కల్పించేందుకు ముందుకి వచ్చిన వారిలో డాబాయింటి రామస్వామి వున్నాడు. వీరందరిలోనూ స్వార్థం వుంది. పల్లెప్రజలు అమాయకులనుకుంటే అది సదభిప్రాయం కాదు.వారిలోనూ స్వార్థం పేరుకుపోయింది. ఆ విషయం గ్రహించడం కష్టంకాదు. రంగబాబు చేతిలో స్టోరు వుంది. ప్రాజెక్టు కోసం సిమ్మెంటు ఇనుము రోజూ లారీలతో దిగుతోంది, సిమ్మెంటు చవుకగా సంపాదించాలన్నా తను వారికి వుద్యోగాలు ఇప్పించాలన్నా రంగబాబులాంటివారి ఆసరా కావాలి.

కరణం మునసబుల అభ్యర్థనకన్నా రామస్వామి అభ్యర్థన అతన్ని ఆకర్షించింది.

కారణం........?

అతని కూతురు క్షితిజ కాలిగోటికి సరితూగదు. వారింటిలో వుంటే ఆమెను రోజూ చూసే అవకాశం వుంటుంది. ఏడడుగులు కలసి నడుస్తే వారు పీరౌతారు. వారింటిలో వుండి తరుచు కలుసుకొని మాట్లాడుతూ వుంటే అది చివరకు ప్రేమగా మారే అవకాశం వుంది క్షితిజంటే నచ్చలేదు కాని శ్యామలకేం తక్కువ? ప్రేమ వివాహమైనా కట్న కానుకలకు లోపం వుండదు.

రంగబాబు ఆశయం రామస్వామి ఆశయం పరస్పర విరోధమైనవి కావు. శ్యామలతో పరిచయం దినదిన ప్రవర్ధమానమైంది. పని జరుగుతున్న చోటుకి శ్యామల ఒకటి రెండు పర్యాయములు రంగబాబుతో వెళ్ళింది. ఆమె నవ్వుతూవుంటే రంగబాబుకి ప్రకృతిలో వింతలు గోచరించేవి.

* * •

వెంకట్రామయ్యగారు రంగబాబుని అప్పుడప్పుడు కలుస్తూనే వుండేవాడు. ఏదో మిషను తన ఇంటికి భోజనానికి ఆహ్వానించేవాడు.

నలుగురులో వుండేవాడికి నమ్మిక ముఖ్యం. నమ్మిచెడవచ్చు. నమ్మక బాగుపడడం సాధ్యం కానిది. అందులోనూ స్నేహితులు ఒకే మాట అంటే కాదను కోవడం ఎలా? ఆ పిలుపులో ఇంకా స్వార్థం వుంది. ఎలాగైనా తనను మచ్చిక చేసుకోవాలనుకొన్న అభిమతం నిబిడీ కృతమైంది అనుకునేవాడు. అతను పలకరిస్తే వంటిమీద తేళ్ళు జెర్రులు ప్రాకినట్లు భావించుకునేవాడు.

నలుగురితో కలసిమాట్లాడుకునే సమయంలో నూనె మరకల బట్టలతో దర్శనమిచ్చి 'బాగున్నావాబాబూ ?' అని పలకరిస్తే అసహ్యించుకునే స్థితికి దిగజారేడు.

"చూడండి ! వెంకట్రామయ్యగారూ ! మీరు ఇలా తరచువచ్చి నాపనిలో ఆటంకం కలిగించకండి. నేనొచ్చిన కొత్తలో మీరిచ్చిన ఆతిథ్యాన్ని దృష్టిలో వుంచుకొని ఇంత వరకు మిమ్మల్ని గౌరవిస్తున్నాను. మీరాకలోని అంతర్యాన్ని అర్థంచేసుకోలేని పసివాడినికాను. హీనకుల జాతను కట్టపెట్టాలనుకుంటే అది మీతుచ్ఛపుకోరికే ఔతుంది. మంచి వంశంలో జన్మించిన నేను అలాంటి చరిత్ర హీనురాలిని ఎలా పరిణయమాడుతాననుకుంటున్నారు ?" రంగబాబు క్షణికావేశంలో ఒకనాడు తొందరపాటుతో అనేశాడు.

"ఇదానీవు నన్నర్థం చేసుకున్నావు ?" వెంకట్రామయ్య బాధతో అన్నాడు. అతని కన్నులు ముద్దయ్యేయి.

రంగబాబు ఆ తరువాత తన తొందరపాటుకి విచారించకపోలేదు అయితే అది గత జలసేతు బంధనం.

శ్యామలా రంగబాబుల ప్రణయం అంతరాయం లేకుండా సాగుతున్నది. చివరకు పెళ్ళి నిశ్చయమైంది. కొన్ని విషయాలు గోప్యంగా దాచినా దాగవు. ఈ విషయం ఎంత మందికి తెలిసిందో తెలియదోకాని వెంకట్రామయ్య చెవినిపడింది.

ఈర్ష్యా పగ అనే పదాలకు అర్థం తెలియని అతను రంగబాబుని అభినందించకుండా వుండలేకపోయాడు " బాబూ ! మాకు బూరె ముక్కలు పెడతావటగా' శ్యామల నీకు నిజంగా తగినపిల్ల నీ ఎంపిక బాగుంది" అన్నాడు.

"వెంకట్రామయ్యగారూ ! ఆ రోజు క్షణికావేశంలో నోరు జారేను క్షమించండి."

"వెఱ్ఱివాడా ! ఇంత చిన్న విషయానికి నొచ్చుకోవాలా ? అది మానవ సహజం ఆసంగతి నేనప్పుడే మరచిపోయాను. ఉద్యోగ రీత్యా వచ్చి మా వూరివారి అల్లుడౌతున్నావంటే నాకదే సంతోషం నాకు క్షితిజ ఎంతో శ్యామలా అంతే !"

రంగబాబుకి ఒక విషయం అడగాలని వుంది.

'మీరు క్షితిజను నాకివ్వాలని అందుకే నాపట్ల అమితానురాగాలు చూపించేవారని నలుగురూ అనేవారు ఆది సత్య దూరమా' అని.

కాని అలా అడిగే ధైర్యం లేదు. అతని హృదయాన్ని మరో మారు గాయపర్చడమే మిగులుతుంది. అతనివ్వబోయే జవాబు అనూహ్యం కాదు.

'నన్ను చులకనగా అంచనా వేసుకున్నావు క్షితిజ పెళ్ళి పెద్ద సమస్యేకావచ్చు. కాని అందుకోసం వలవేసి నిన్ను అందులో ఇరికిస్తానని ఎలా అనుకున్నావు ? ప్రేమించడం నేరం కాదు సహజం అయితే అసహజరీతిలో ప్రేమజాలాన్ని విసిరి నిన్ను అల్లుడిగా చేసుకోవాలన్న దుర్బుద్ధి మాకు లేదు." అని తన ముఖం మీదే అనేయగలడు.

• • •

రోజులన్నీ ఒకే లాగుండవు. ఒక మారు సైటు మీద పని చూసి జీపులో వస్తున్నాడు రంగబాబు. సైటుకోసం వేసిన టెంపరరీ రోడ్డు. వంకరటింకరలకు లెఖ్ఖలేదు. లోతులోంచి జీపు మీదకు ఎక్కుతున్నాది. ఎదుటునుంచి రాళ్ళతో నిండిన లారీ దిగుతున్నాది. ప్రమాదాలు అజాగ్రత్తవలననే జరుగుతాయి. ఎవరి అజాగ్రత్త వలన ప్రమాదం సంభవించింది అన్న విచారణ వలన ఫలితం శూన్యం. రెండు వాహనాలూ ఢీ కొనడం రంగబాబుకి తెలుసు,ఆ తరువాత ఏమి జరిగింది?....

తెలివి వచ్చేనాటికి చేతికీ కాలికీ బేండేజీలతో పాతికమైళ్ళ దూరంలో ఒక ఆసుపత్రిలో వున్నాడు.

"అదృష్టవంతుడివి చిన్న దెబ్బలతో బయట పడ్డావు. ముందు సీటులో ఏ. ఇ; డ్రైవరు పాపం అక్కడికక్కడే చచ్చిపోయారు." అన్నాడు వెంకట్రామయ్యగారు అతని ముఖం వాడిపోయింది. మనిషి బలహీనంగా వున్నాడు. పక్కనే క్షితిజ కూడావుంది. ఇద్దరిముఖాల లోను ఒక విధమైన తృప్తి.

శ్యామలకోసం రంగబాబు కళ్ళు గాలించాయి,

"వెంకట్రామయ్యగారు : ఎంత కాలంగా నేనిక్కడ ఉన్నాను"

"ఎంత కాలమైతేనేం ? నీవు బ్రతికేవు"

"శ్యామల లేదా ?"

"వస్తుంది బాబు"

ఇంతలో డాక్టరూ నర్సూవచ్చారు. వెంకట్రామయ్య క్షితిజా బయటకు వెళ్ళారు.

"డాక్టర్ ! నేను ఎంత కాలంగా ఇక్కడ వున్నాను !"

"మీరు కూర్చున్న జీపు ఏక్సిడెంటుకి లోనైంది. మీ కాలి ఎము కకు బాగా దెబ్బతగిలింది తీసివేయవలసి వస్తుందనుకున్నాం. రక్తం కూడా బాగాపోయింది. ఏక్సిడెంటు విషయం తెలియగానే రామస్వామి గారు శ్యామలా మీకాబోయె అర్థాంగి, వచ్చారు. రామస్వామిది మీగ్రూపే.

"అతను తనరక్తాన్నిచ్చి నన్ను బ్రతికించాడా ? డాక్టర్ ! నాకాలు తీసేసారా ? నేను అవిటివాడినా ?"

"రక్త మిచ్చినందున మీరు బ్రతుకుతారు కాని కాలుబాగు కాదని అతను తెలుసుకొని అనారోగ్యం అనే నెపంతో తన రక్తమివ్వ డానికి అతను అంగీకరించలేదు. చాలా మంది రక్తం పరీక్ష చేసాము. మీది ఓ గ్రూపు ఆగ్రూపు దొరకడం చాలా అరుదు. అదిగో అలాంటి సమయంలో దేవుడిలా వెంకట్రామయ్యగారు. ఆదుకున్నారు. మనిషిగా మీరు బ్రతకాలంటే కాలుతీయవలసిన అవసరం వుంది."

"డాక్టర్ ! నన్నెందుకు బ్రతికించారు ? ఈ అవిటి బ్రతుకు ఎంతహీనమైంది. అంతకన్నా చావే నయం."

"మీరు అనవసరంగా వ్యరీకాకండి. మరేం భయం లేదు. మీరు అదృష్టవంతులు."

"డాక్టర్ ! మనిషిప్రాణం నిలబెట్టడం మీ విద్యుక్త ధర్మం కావచ్చు. అయితే అవిటి జీవితం ఎంత దుర్భరమో మీకు తెలియదు. శ్యామల ఈ అవిటివాడిని చేసుకుంటుందా ? నాకీ ప్రపంచంలో ఏం మిగిలింది ? ఏం చూసుకొని నన్ను జీవించమంటారు ?"

"శ్యామల గురించి మీరు ఆలోచించ వలసిన పనిలేదు. ఆనాడే ఆ తండ్రీ కూతుళ్ళు మీ మీద ఆశవదులుకొని వెళ్ళిపోయారు.కాని...."

"ఏమిటి ?"

"మీ కాలు తీసివేయలేదు. వెంకట్రామయ్యగారు పట్నం వెళ్ళి మంచి అనుభవంగల ప్రైవేటు డాక్టర్ని తీసుకు వచ్చారు మీ చికిత్స కోసం తన జీవనోపాధిఅయిన సైకిలు షాపుని అమ్మి మీ చికిత్స చేయించారు. విరిగిన ఎముకస్థానంలో స్టీలురాడ్ అమర్చాము. మీరు మామూలుగా నడవగలరు.

* * *

రంగబాబులో ఆత్మసంఘర్షణ మొదలైంది.

కావాలని ప్రాకులాడడమే కనిపిస్తుంది కాని కోరుకున్నది ఒక్కొక్కమారు దక్కదు. చావు బ్రతుకుల మధ్య వున్న తనకు కాబోయే అర్థాంగి రాత్రీపగలూ సేవలు చేస్తూ బ్రతికించుకుంటే అందులో ఎంతటి తృప్తివుండేది ? జీవితంలో ఒక్కక్షణంలో చేసిన పొరపాటు జీవితాలనే మార్చివేస్తుంది. అవిటి జీవితం హేయమమైనదే కావచ్చు. కాని ప్రమాదాలు కోరితెచ్చుకునేవికావుగా ? ఈ ప్రమాదం వివాహం జరిగిన తరువాత జరుగుతే శ్యామల ఇంతతేలికగా తప్పు కునేదా ? మనిషి ఔన్నత్యానికి కొలమానం అతని అంతస్తూ ఆస్తీకా లేవు. మనిషి ఉచ్ఛస్థితిలో వున్నప్పుడు ఆదరించడం-అభిమానం చూపడం సహజమే' కాని మనిషి ఆపదలో వున్నప్పుడు ఆదుకోవాలను కునేవారు అరుదు. రామస్వామికి తగినంత ఆస్తివుంది. అతను కోరు కుంటే సమయానికి సరియైన వైద్యం చేయించగలిగేవాడు. కాబోయే అల్లుడిపట్ల ఆ మాత్రం అభిమానం చూపించలేక పోయాడు. ఈనాడు వైద్యవిజ్ఞానం బాగా పురోభివృద్ధి చెందింది నయం కావనుకునేరోగాలు నయమౌతున్నాయి. రామస్వామి మీద రంగబాబుకి అసహ్యం వేసింది.

వెంకట్రామయ్యగారి మీద అంతులేని ఆదరం పెరిగింది. ఎవరికెవరు? తాను అతనికేమౌతాడు ? తన ఆరోగ్యంకోసం అత నెందుకు ప్రాకులాడేడు? ఆపరేషను మాటతో అయ్యేదికాదు. తన జీవనోపాధి అయిన షాపుని అమ్మవలసిన అవసరం అతనికెందుకు ? అతని రుణం తనెలా తీర్చగలడు?

రంగబాబు తిరిగి మనిషయ్యాడు. యథావిధిగా ఉద్యోగంలో చేరాడు.

"రంగబాబు! నీవు అదృష్టవంతుడవని చెప్పే కంటే మా శ్యామల అదృష్టవంతురాలని చెప్పుకోవాలి. ఎంత డబ్బు ఖర్చు అయినా సరే నయం చెయ్యమని డాక్టరుకి చెప్పాను. నాకు కాలునయం చెయ్యడం సాధ్యం కాదన్నారు. వెంకట్రామయ్య నీమీద అభిమానం

చూసినట్లు నటించి నయం చేయించింది తనేనని కోతలు కోస్తున్నాడు. అతను ఖర్చుచేసినడబ్బు పారేస్తాను. ఏమనుకుంటున్నాడో"

పరిస్థితులను అర్థం చేసుకోలేని పసివాడివి మాయమాటలతో మభ్య పరిచే వాచాలత.

"యుగానికి లేని విలువ ఒక్కక్షణం సంతరించుకుంటుంది. జీవితకాలం అంతా శ్రమించి నిర్మించిన దాన్ని ఒక్క క్షణంలో సమూలంగా నిర్మూలించవచ్చు. మానవతను విస్మరించడం ఒక్క క్షణమైనా పరిణామం భీకరంగా వుంటుంది. నాకు పరిస్థితులు తెలియవని అపోహ పడకండి. కనీసం రక్తదానం చేసినా అవిటిగానైనా బ్రతకగలనన్నారు డాక్టర్లు. మీ రక్తాన్ని సాటి మనిషికి ఇవ్వమని కోరారు. అప్పుడు మీరేం చేసినారు? అవిటివాడికి రక్తం దానం చేసి ప్రయోజనం లేదని, ఆ ఒక్క క్షణంలో మానవత్వాన్ని విస్మరించారు. భగవంతుడి దయవలన నేను బ్రతికాను మనిషినయ్యాను. భగవంతుడు ఎక్కడో అదృశ్యంగా లేడు. మంచి మనుషుల హృదయాల్లో ఆసీనుడై వున్నాడు. ఎంతో ఆస్తిపాస్తులున్న మీరు సాహసించి ఒక మనిషి ప్రాణం నిలపెట్టలేక పోయారు. తన దగ్గర ఏమీ లేకున్నా అతను నిస్వార్థంగా అంతా ధారపోసాడు. ఈనాడు నేను మనిషినయ్యాను అంటే అది శ్యామల అదృష్టం కాదు. క్షితిజ అదృష్టం."

రామస్వామి కోపాన్ని ప్రదర్శించి వెళ్ళిపోయాడు.

రంగబాబు తన మనోవాంఛను వెంకట్రామయ్యకు తెలియపరిచాడు. ఈ ప్రస్తావన అతన్ని దిగ్భ్రాంతుణ్ణి చేసింది.

"'బాబూ' మనిషిని ఆదుకోవటం ఒక అద్భుత విషయమా? కష్ట సమయంలో ఆదుకోవడం మానవధర్మం నీకు రామస్వామి తన కూతుర్ని ఇవ్వాలనుకుంటున్నాడు. నువ్వా ఆ అమ్మాయి పట్ల మొగ్గు చూపావు. నాకు క్షితిజ ఎంతో శ్యామలా అంతే. ఒక చిన్న పొరపాటు మూలంగా ఇప్పుడు నీ నిర్ణయం మార్చుకోవడం సమంజసం కాదు. పైగా ఒక వూరివాళ్ళం. వాళ్ళ కళ్ళలో నేను స్వార్థపరుడినౌతాను!"

"ఇది మీ ఔన్నత్యానికి తార్కాణం. మనిషి ఉచ్ఛస్థితిలో వున్నప్పుడు ఆదరించడం అభిమానం చూపడం లోకసహజం. ఆపదలో వున్నప్పుడు ఆదుకునేవారు అరుదు. మీరు రెండో కోవకు చెందుతారు. నా నిశ్చయాన్ని మార్చాలని మీరు తలుస్తే అది దురదృష్టకరం. శ్యామలది అపురూపమైన అందంకావచ్చు. ఆ అందం వెనుక అనురాగం లేదు. ఆత్మీయత లేదు. ఈ ఏక్సిడెంటు మూలాన నాకు కనువిప్పు కలిగింది."

వెంకట్రామయ్య బదులు చెప్పలేదు.

మౌనం అర్ధాంగీకారం అనుకోవడంలో రంగబాబు పొరపాటు లేదు.

అయితే బదులు చెప్పవలసిన బాధ్యత క్షితిజదైంది.

"రంగబాబుగారూ! మానవత విస్మరించడం ఒక్క క్షణమే అయినా దాని పరిణామం భీకరంగా వుంటుంది. ఉద్యోగ పరంగా మీరు మా వూరు వచ్చారు. మీకు మొట్టమొదట నీడనిచ్చింది మేము. భారతీయ సంస్కృతికి ప్రతీక మానాన్న. వారి పెంపకంలో పెరిగిన నేను మిట్టమధ్యాహ్నం భోజనాల వేళ వస్తే మీకు బలవంతంగానే కానీయండి భోజనం పెట్టాను. మీరు ఎవరో-ఏ పనిమీద వచ్చారో కనుక్కోవలసిన అవసరం నాకు లేదు. భారతీయ వనితగా నా బాధ్యత అతిధిని ఆదరించడం వరకే పరిమితం. ఒంటరిగా మీరు అవస్తలెందుకు పడాలని మా నాన్న మిమ్మల్ని తమతోపాటే వుండమన్నారు. నెలరోజులు మీరు మా అతిధిగా మెలిగారు. ఆ నెలరోజుల్లో మా ప్రవర్తన ముఖ్యంగా నా ప్రవర్తనలో చెడు గోచరించిందా? మిమ్మల్ని ప్రేమజాలంలో ఇరికించడానికి నేను ప్రయత్నాలు చేసానా? మీ హృదయం మీద చేయి వేసుకొని చెప్పండి. మానవత్వంతో మీ బాగోగులని విచారించడం నేరమా? మీరు చేసిన ఆరోపణ క్షమించగలిగేదేనా? నిజమే నేను ఎలా జన్మించానో నాకు తెలియదు. కన్నవారెవరో నాకు తెలియదు. కళ్ళు తెరవని పసికందుని ఆదరించడం నేరమా? వెంకట్రామయ్యగారు చేసింది నేరమా లేక న్యాయమా? నా మీద వాత్సల్యంతో అతను పెళ్ళికూడా చేసుకోలేదు. జన్మతః సంస్కారం కాదు. అది పెంచిన పెంపకంలో వుంటుంది. ఒకే తల్లి కడుపున పుట్టిన రెండు చిలకల కథ మీరు చదువుకోలేదా?

నాపేరు క్షితిజ. ఈ పేరే పెట్టాలని నా తండ్రికి ఎందుకు తట్టిందో ఈ రోజు నా కర్థమైంది. భూమి ఆకాశాలు ఒక రేఖ దగ్గర కలిసినట్లు మనం భ్రమిస్తాం. అయితే ఆ రేఖలు కలుసుకోవు. మీ లాంటివారికి అది సాధ్యం కానిది."

క్షితిజ మాటలు రంగబాబుకి తగలవలసిన చోటే తగిలాయి.